

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Místo: Polská republika, Archiwum Państwowe w Katowicach

Termín cesty: 21. 9. -24. 9. 2010

Účel cesty:

INTERNATIONAL EMERGENCY PREPAREDNESS WORKSHOP

Účast na mezinárodním semináři a workshopu zaměřeným na mimořádné události v archivech a připravenost na tyto události.

Účastníci cesty: Ing. Benjamin Bartl, Mgr. Libuše Holakovská, Dr. Ing. Michal Ďurovič

Zprávu podávají: Ing. Benjamin Bartl, Mgr. Libuše Holakovská, Dr. Ing. Michal Ďurovič

Datum vyhotovení: 1. listopadu 2010

Podpis ředitelky archivu : PhDr. Eva Drašarová, CSc.

Zpráva:

Účelem cesty byla účast na mezinárodním odborném semináři a workshopu na téma „Připravenost na mimořádné události“, který se konal ve Státním archivu v Katovicích v Polské republice. Hlavními organizátory této akce byla skupina *European Working Group on Disaster Prevention*, jejímiž členy jsou Anna Czajka (Centrální laboratoře Archivu historických archivních dokumentů Varšava, Polsko), Sebastian Barteleit a Sergej-Thomas Huck (Bundesarchiv Berlin, Saský státní archiv, Spolková republika Německo) a Michal Ďurovič (Národní archiv, Česká republika). Účastníci workshopu byli pracovníci archivů z Polské republiky, Spolkové republiky Německa a České republiky. Z Národního archivu se semináře zúčastnili B. Bartl a L. Holakovská. Z ostatních českých a moravských archivů pak A. Kajanová (SOA Třeboň), J. Vichta (SOA Praha), J. Chocholoušková (SOA Litoměřice) a R. Michana (ZA Opava).

Služební cesta byla zahájena dne 21. září 2010 v 8,30 hod. a do Katowic jsme dorazili cca v 15 hodin. Využili jsme služební auto Národního archivu. Ubytování bylo zajištěno v Hotelu Katowice, Al. Korfantego 9, Katowice. Odborný seminář se konal ve dnech 22.9. - 24. 9. 2010 v budově Archiwu państwowego v Katovicích, ul. Jozefowska 104. Seminář byl zakončen v pátek 24. září 2010 přibližně v 16.30. Do Prahy jsme odcestovali opět služebním autem.

Samotný seminář, jeho podrobný program je přiložen, byl zahájen hned po příjezdu 21. 9. prezentací a představením jednotlivých účastníků. Komunikačním jazykem byla angličtina. Cílem tohoto setkání bylo informovat o krizových situacích, které v jednotlivých zemích již nastaly, zamyslet se nad možností připravit se na předvídatelné krizové situace a modelovou krizovou situaci si vyzkoušet. Seminář byl veden velmi zajímavou formou. Účastníci byli „nuceni“ komunikovat navzájem a aktivně se účastnit při řešení zadaných úkolů.

22. 9. pokračoval seminář již v budově Státního archivu v Katovicích. Hlavními řečníky byli Anna Czajka a Sebastian Barteleit. Jejich úvodní přednášky byly zaměřeny na téma „*Katastrofy a stav nouze – vyhodnocení rizik*“ a „*Zkoncipování plánu – příprava formuláře pro evakuaci*“. Oba řečníci svými přednáškami, které byly již zároveň cvičeními, přesvědčili posluchače o nutnosti tzv. krizového plánu, neboli o nutnosti uvažovat o možných nehodách a mimořádných situacích předem.

Po úvodních přednáškách proběhla tisková konference a setkání zástupců Archivních správ Polské a České republiky (Dr. B. Berska a Dr. V. Babička). Německý Bundesarchiv

zastupoval Dr. Sebastian Barteleit. Tisková konference vyvrcholila slavnostním spuštěním společné webové stránky www.euraned.eu, která by měla pomoci při řízení záchranných akcí v krizových situacích. Tato stránka je jedním z výsledků práce *European Working Group on Disaster Prevention*.

V odpoledních hodinách pak následovalo cvičení pod vedením Sebastiana Barteleita na téma „*Vybavení, nářadí a materiál při řízení záchranných akcí*“ a přednáška paní Haliny Rosa z Polska „*Záchranné techniky I.: pergamen, kůže a tradiční archivní materiály (vázané svazky, knihy, plány, listiny, pečete atd.)*“.

Následující den 23.9. zahájila přednáškou „*Záchranné techniky II: Záchrana fotografických materiálů*“ restaurátorka fotografií Clara von Waldhausen z Holandska. Její přednáška byla velmi zajímavá díky jejím osobním zkušenostem při záchrane vodou zasažených fotografických sbírek. Věnovala se podrobně jednotlivým druhům materiálů a s velkým šarmem dokázala sdělit různé praktické informace. Fotografického materiálu se týkala i přednáška pana Steffena Urbana z Německa, který mluvil o „*Výhodách mikrofilmu v případě neštěstí a způsobu manipulace s mikrofilmy během krizové situace*“.

Dále následovaly přednášky „*Záchranné techniky III: techniky sušení a techniky sušení papíru*“ Jiřího Neuvirta z Národní knihovny ČR a Michala Ďuroviče, kteří hovořili o různých dostupných metodách sušení papíru, jejich možnostech, výhodách a nevýhodách. Jiří Neuvirt popsal speciální techniku vyvinutou v Národní knihovně v Praze pro sušení povodněmi poškozených knih. Pro knihy, které nebylo možno sušit běžnými metodami (celokožené a celopergamenové vazby), sestrojil speciální sušící komoru.

Po této teoretické části byli posluchači rozděleni do tří skupin bez ohledu na profesi a národnost a začalo praktické cvičení v terénu. Ve skladišti byla nasimulována krizová situace – vodou zasažený archivní depozitář. Úkolem každé ze tří skupin bylo co nejrychleji a nejefektivněji „zachránit“ svoji část depozitáře. Vodou zasažený materiál bylo nutno roztřídit na suchý, vlhký a mokrá a dle tohoto rozdělení s ním správně naložit. V přilehlé budově archivu byly vyčleněny tři místnosti pro takto roztříděné dokumenty. V místnostech pak byl k dispozici různý materiál vhodný k balení a zmrazení mokrých dokumentů či k vysušování dokumentů vlhkých. Po skončení této praktické části byla celá akce prodiskutována a zhodnocena.

Velmi náročný den byl završen prohlídkou Katowic s průvodcem a společnou večeří.

***Obr.1** Krizová situace – vodou zasažený archivní depozitář*

Obr. 2 *Třídění, transport a sušení mokrých archivních dokumentů*

Poslední den semináře byly nejdříve předneseny příspěvky, ve kterých přednášející sdělovali své zkušenosti z konkrétních krizových situací. Michal Ďurovič a Bernhard Mayr ze společnosti Belfor Czechia-Austria „Povodeň v Praze“, Sergej Thomas Huck „Povodeň v Drážďanech a Lipsku“, Ulrich Fischer „Zřícení městského archivu v Kolíně nad Rýnem“, paní Magdalena Izdebska „Požár v knihovně Anny Amálie ve Výmru“.

Odpoledne se konalo další praktické cvičení. Tentokrát jsme zůstali v jedné skupině. Některým z nás byly přiděleny funkce - například hlavní organizátor záchranných prací, vedoucí ochranky, vedoucí restaurátor, zdravotník, zásobovač, pracovník odpovědný za komunikaci se sdělovacími prostředky atd. Ve skladu byla tentokrát připravena modelová situace, jaká by byla v depozitáři po opadnutí povodně. To znamená, že „archivní dokumenty“ byly poházené po podlaze a byly znečištěny blátem a poškozeny. Naším úkolem bylo dokumenty zachránit. Prvním krokem záchranných prací bylo jejich vynesení z depozitáře, dále pak očištění od bláta a nečistot, roztřídění dle jejich charakteru, typu materiálu a poškození a sušení na vzduchu. Celá situace byla ztížena hledáním „velmi cenného dokumentu“, u kterého bylo nebezpečí zcizení, neustálým tlakem „sdělovacích prostředků“ a „přihlížejícím a překážejícím davem“. Po skončení této akce bylo vše opět zhodnoceno a prodiskutováno.

Veškeré přednášky, ale i praktická cvičení, včetně diskuzí byly zaznamenávány profesionálním kameramanem. Z těchto záznamů bude připraven instruktážní film.

Obr. 3 Krizová situace - archivní depozitář po opadnutí vody

Obr. 4 Čištění, třídění a sušení archivních dokumentů po jejich vynesení z depozitáře

Obr. 5 Diskuse mezi novinářem a členem záchranného týmu odpovědným za styk se sdělovacími prostředky (vlevo), vyklizený depozitář (vpravo)

Závěr:

Toto setkání umožnilo všem účastníkům podrobně se seznámit s problematikou krizového plánování v archivech a získat praktické zkušenost s organizováním záchranných prací. Díky teoretickým přednáškám navíc účastníci získali představu o přípravě krizových plánů v archivech a o organizování záchranných prací. Za velmi cenné je nutné považovat spuštění webové stránky www.euraned.eu, kde se budou soustřeďovat veškeré potřebné kontakty a informace o postupech záchrany archiválií poškozených povodní, požárem... Tato webová stránka bude postupně převedena z anglického jazyka do národních jazyků (němčina, polština, čeština), popřípadě bude rozšířena i na další státy Evropské unie.

Krizové plánování v kulturních institucích (archivy, knihovny, muzea) je v naší zemi dosud značně podceňováno, neexistuje nebo je pouze formální. Řada katastrof poslední doby v našem nejbližším okolí (časté lokální povodně, zřícení archivu v Kolíně nad Rýnem, požár knihovny ve Výmaru) ukazuje, že tento přístup je velmi nezodpovědný a nebezpečný.

Program

INTERNATIONAL EMERGENCY PREPARADNES WORKSHOP

KATOWICE - 21-24 September 2010

Training venue 22-24 September :

Archiwum Państwowe w Katowicach ul. Józefowska 104

State Archive in Katowice, Józefowska str. 104

Details on the page: <http://www.katowice.ap.gov.pl/>

21 September evening meeting will take place at the Hotel Katowice where all participants and trainers stay during the workshop;

Hotel Katowice , Al. Korfantego 9 tel.: +48 32/258 82 81, 32/259 80 21

Details on the page: <http://www.hotel-katowice.com.pl/>

Detailed program

21 September 2010

16.00 – 17.30	Arrival at the Hotel Katowice – Registration (of course you are welcome to arrive during the whole day)
19.00	At the Hotel Katowice Introduction and organization meeting; presentation of trainers and participants. Sharing experiences – Did you experienced any disaster in your archive? Did you take part in any rescue operation? Moderators (Mr. Sebastian Barteleit, Mrs. Anna Czajka)

22 September 2010 At the State Archive in Katowice, Józefowska str. 104

9.00 – 10.30	Disaster and Emergency - Risk assessment (Mrs. Anna Czajka, Poland)
10.30 – 10.45	Coffee break
10.45 – 12.15	Drafting a plan – preparing a disaster equipment (Mrs. Jeberien, Germany)
12.15 – 13.15	Lunch
13.15 – 15.00	Case studies /team work assignments - preparing forms for evacuation (Mrs. Anna Czajka, Mr. Sebastian Barteleit, Germany)
15.00 – 15.15	Coffee break
15.15 – 17.00	Recovery techniques I: parchment, leather and traditional archival material (bounded files, books, plans, diplomas, seals etc.) (Mrs. Halina Rosa, Poland)

23 September 2010

8.30 – 10.30	Recovery techniques II: Saving photographic materials (Mrs. Klara Waldhausen, Holand)
10.30 – 10.45	Coffee break
10.45 – 11.15	Benefits of microfilm in cases of disaster, handling microfilm in cases of disaster

	(Mr. Urban, Germany)
11.15 – 12.15	Recovery techniques III: Drying techniques
	(Mr. Michal Durovic , Mr. Jiří Neuvirt, Czechia)
12.15 – 13.15	Lunch, Possibility to visit Restoration Department of the Katowice State Archives including mass deacidification division
13.15 – 14.00	Recovery techniques III: Drying techniques for paper
	(Mr. Michal Durovic)
14.00 – 15.00	Introduction to the practical exercise Handling wet material
	(Mr. Sebastian Barteleit)
15.00 – 15.15	Coffee break
15.15 – 16.30	Practical exercise - Handling wet material
16.30.	End discussion after session of practical exercise
19.00	Conference Dinner (details later)

24 September 2010

9.00 – 10.30	Sharing experiences of disaster Prague Flood (Mr. Michal Durovic and Mr. Bernhard Mayr – Belfor company, Czechia-Austria) Dresden and Lipsk Flood (Mr. Thomas Huck, Saxonia), Collapse of the Cologne Municipal Archive (Mr. Ulrich Fischer, Germany)
10.30 – 10.45	Coffee break
10.45 – 12.35	Fire in the Anna Amalia Bibliothek in Weimar (Mrs. Magdalena Izdebska, Germany)
12.35 – 13.15	Lunch
13.15 – 15.45	Practical exercise - Simulation of disaster and organizing rescue operation (Mrs. Anna Czajka)
15.45 – 16.00	Coffee break
16.00 – 16.20	Discussion after the Simulation of disaster
16.20 – 17.20	End Discussion and summary of the workshop (moderators: Mr. Sebastian Barteleit, Mrs. Anna Czajka)

All participants and trainers are welcome to stay at the Katowice Hotel till 25 September.